

ВІДГУК

*офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента
Миськів Лесі Ігорівни на дисертаційне дослідження
Бабенка Антона Юрійовича на тему « Фінансово-правова
відповідальність за порушення митного законодавства», представленого
до захисту у спеціалізовану вчену раду К 26.503.01 Науково-дослідного
інституту публічного права на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право*

Актуальність теми. Сучасні чинники загальносуспільного розвитку, що визначають характер та ступінь правової урегульованості однорідної групи суспільних відносин на конкретному часовому проміжку мають суттєвий вплив на розвитку галузевих правових інститутів. Особливу роль у цьому процесі відіграють норми спрямовані на забезпечення охорони суспільних відносин загалом та тих, що виникають унаслідок переміщення предметів, товарів через митний кордон, зокрема.

Держава вимагає від суб'єктів правовідносин утримування від дій або їх вчинення, що можуть порушити встановлені заборони у сфері державної митної справи, що, в свою чергу, передбачає запровадження правових підстав та механізму застосування юридичної відповідальності за порушення норм митного законодавства, яка є безпосередньою формою державного примусу. Попри це, норми митного законодавства про фінансово-правову відповідальність подекуди мають невизначений, завуальований та декларативний характер, що негативно впливає на реалізацію принципу невідворотності юридичної відповідальності.

Формування якісної теорії фінансово-правової відповідальності, із урахуванням загальнотеоретичних надбань фінансового права, сприяє підвищенню ефективності правозастовочої практики та забезпеченню належної правової охорони суспільних відносин.

Окрім цього, **обрана тема дисертаційного дослідження зумовлена наявністю доктринальних та законодавчих прогалин щодо розуміння системи**

фінансово-правових санкцій; процедури застосування фінансової відповідальності, упорядкування фінансових правопорушень у сфері державної митної справи.

Важливо, що дисертаційне дослідження виконано відповідно до основних принципів Стратегічного плану розвитку Державної фіскальної служби України на 2015-2018 роки, затвердженого наказом Державної фіскальної служби України від 12 лютого 2015 року №80, Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015. Такий сучасний стан розвитку категорій та інститутів фінансового права природно обумовлює актуальність й нагальність дослідження питань фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства країни, проведеного Бабенком Антоном, Юрійовичем.

Щодо ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, доцільно зазначити, що проведене дослідження базується на використанні принципів і засобів наукового пізнання, законів і категорій діалектики, які забезпечують достовірність результатів у досягненні визначеної мети – визначити сутність і специфіку фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства і на цій основі розробити пропозиції щодо вдосконалення законодавства в означеній сфері.

Для досягнення мети були поставлені завдання, яких вдалося досягти при проведенні цілісного наукового дослідження: простежити становлення й еволюцію інституту відповідальності за порушення митного законодавства; визначити сутність та особливості фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства; з'ясувати підстави застосування фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства; дати характеристику фінансово-правовим санкціям як заходам впливу за порушення митного законодавства; розкрити сутність процедури застосування фінансово-правової відповідальності за порушення митного

законодавства; узагальнити досвід зарубіжних країн щодо правового регулювання відповідальності за порушення митного законодавства; сформулювати напрями удосконалення законодавства щодо фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства.

Здобувачем задля розв'язання сформульованих завдань й досягнення мети дисертаційного дослідження використано різні методи наукового пізнання.

Достовірність і наукова новизна положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, полягає у тому, що дисертаційне дослідження Бабенка Антона Юрійовича є новим за змістом комплексним теоретико-практичним дослідженням інституту фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства.

Вірогідність результатів дослідження забезпечується відповідністю методів дослідження його меті і завданням, якісним аналізом значного обсягу теоретичного матеріалу, узагальнень практики діяльності контролюючих органів, наукових, публіцистичних, монографічних видань.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій підтверджується правильним вибором методологічної бази проведеного дисертаційного дослідження. Так, методологічну основу роботи склали: Діалектичний метод забезпечив розгляд усіх питань теми в динаміці, виявлення їх взаємозв'язків і взаємозумовленості та сприяв комплексному аналізу проблем фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства (розділи 1–3); історичний метод дав можливість дослідити становлення й еволюцію інституту відповідальності за порушення митного законодавства (підрозділ 1.1); системно-структурний метод застосовано у процесі дослідження питань, пов'язаних із сутністю та специфікою фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства (підрозділ 1.2, розділ 2); порівняльно-правовий метод – для аналізу особливостей правового регулювання відповідальності за порушення митного законодавства у різних країнах, а також для з'ясування

переваг і недоліків наявних теоретичних конструкцій (підрозділ 3.1); теоретико-прогностичний метод використано для обґрунтування напрямів удосконалення законодавства щодо фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства (підрозділ 3.2, 2.3).

Їх застосування сприяло забезпеченню всебічності, повноти й об'єктивності наукових пошуків, а також коректності, обґрунтованості й узгодженості сформульованих висновків.

Таким чином, сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації мають належний рівень обґрунтованості та достовірності. Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне монографічне дисертаційне дослідження, виконане дисертантом особисто.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна обумовлена своєчасною постановкою проблеми, дослідженням нових ідей та форм (заходів) удосконалення інституту фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства, намаганням сприяти удосконаленню нормативного матеріалу, що регламентує підстави такої відповідальності.

Дисертантом сформульовано концептуально нові наукові положення та висновки, що мають важливе теоретичне і практичне значення, зокрема: узагальнено історичний розвиток інституту відповідальності за порушення митного законодавства та виокремлено його дев'ять періодів; обґрунтовано, що юридична відповідальність за порушення митного законодавства являє собою комплексний правовий інститут, який об'єднує сукупність відносно відокремлених правових норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають у результаті вчинення правопорушень у сфері державної митної справи; аргументовано положення, що серед видів юридичної відповідальності за порушення митного законодавства необхідно виділяти фінансово-правову, яка застосовується у разі невиконання або неналежного виконання обов'язку зі сплати митних платежів та порушення порядку здійснення валютних операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Крім того значну увагу у даному дисертаційному дослідженні приділено питанням удосконалення понятійного апарату таких правових категорій як: «фінансово-правова відповідальність за порушення митного законодавства», що передбачає застосування уповноваженими на те державними органами до порушників митного законодавства фінансових санкцій (штрафу); «фінансове правопорушення» в частині виокремлення такої факультативної ознаки, що характеризує об'єкт фінансового правопорушення у сфері державної митної справи, як його предмет – митні платежі та валютні цінності.

Особливу цінність мають такі положення дисертації, що дістали подальшого розвитку, а саме: про доцільність розмежування фінансової та інших видів відповідальності за порушення митного законодавства; питання реалізації заходів впливу за порушення митного законодавства; аргументація доцільності розробки єдиного конститутивного фінансово-правового акта в сфері фінансової відповідальності.

Оцінюючи новизну основних положень та висновків дисертації необхідно відзначити, що у роботі вирішені наукові і практичні завдання, розв'язання яких дозволило одержати цікаві результати і виробити низку пропозицій. З урахуванням цього можна стверджувати, що новизна дисертації проявляється як у самому підході до досліджуваних проблем, так і в запропонованому розв'язанні конкретних задач.

Наукова і практична цінність положень дисертації визначається можливістю їх використання у: науково-дослідній сфері – як підґрунтя для подальших наукових дискусій і досліджень фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства (акт впровадження НДЦ ПО ФП НДІ фіскальної політики Університету ДФС України від 30.11.2017 р.); у правотворчій діяльності – під час розроблення й ухвалення законодавчих та інших нормативних актів, що регламентують відносини у сфері фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства, а також у межах підготовки змін і доповнень до Податкового

кодексу України та Митного кодексу України (довідка з Верховної Ради України № 29-с від 18.10.2017 р.); правозастосовній діяльності – для удосконалення практики застосування уповноваженими органами заходів фінансово-правової відповідальності; освітньому процесі – під час підготовки підручників, навчальних посібників і проведення занять із дисциплін «Податкове право», «Митне право» (акт впровадження ННІ права Університету ДФС України № 118 від 23.02.2018 р.).

Крім цього у роботі знайшли своє відображення й інші цікаві думки, проблемні питання та слушні пропозиції, які мають всі підстави стати темами окремих авторських досліджень на майбутнє.

Необхідно відзначити логічну злагодженість дисертації, взаємозв'язок її окремих підрозділів. Автор послідовно виклав матеріал, в основному правильно співвідносячи загальні і конкретні питання, сформулював необхідні наукові дефініції.

Викладене вище може бути підставою для загальної позитивної оцінки дисертації Бабенка Антона Юрійовича на тему «Фінансово-правова відповідальність за порушення митного законодавства», як самостійного наукового дослідження з актуальної й важливої для науки та практики проблеми.

Автор досить толерантний в полеміці з іншими дослідниками, проявляючи тактовність і культуру при використанні цитат. Позитивною стороною дисертації, безперечно, є її науково-теоретичний рівень та практична спрямованість.

Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, відображено у 8 наукових працях, з яких: 4 – статті, опубліковані у наукових виданнях України, визнаних фаховими з юридичних наук; 1 – стаття, опублікована в науковому виданні іноземної держави; 3 – тези доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях.

Зміст автореферату А.Ю. Бабенка ідентичний основним положенням дисертації. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до вимог, встановлених Міністерством освіти і науки України.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Разом із тим, робота має низку наукових положень, оцінок, висновків, пропозицій і рекомендацій, що відображають суб'єктивне сприйняття її автором. Така позиція спонукає до дискусії з їх приводу, тому на них зупинюсь більш детальноше.

1. На с. 38 дисертації автор визначає відповідальність за порушення митного законодавства як комплексний правовий інститут, який являє собою сукупність відносно відокремлених правових норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають у результаті вчинення правопорушень у сфері державної митної справи. На нашу думку, таке визначення необхідно конкретизувати видовою ознакою із вказівкою на зміст суспільних відносин, що зазнали посягання.

2. До сфери фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства автор на с. 57, відносить “правовідносини, які виникають у зв'язку із вчиненням у сфері державної митної справи фінансового правопорушення, із застосуванням до такого порушника покарання, передбаченого фінансово-правовими санкціями”, і стверджує, що фінансова відповідальність властива не тільки сфері податкового, бюджетного, валютного, банківського тощо регулювання, а й митній. На наш погляд, дані положення потребують додаткового обґрунтування та конкретизації, з огляду на вживання міжгалузевої термінології.

3. Схвально оцінюючи проведений аналіз зарубіжного досвіду країн континентальної правової системи щодо нормативно-правового врегулювання фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства (п. 3.1), варто зауважити, що автор, не вказує які саме норми і правила яких країн є доцільними для удосконалення національного законодавства

4. Робота значно виграла б якби здобувач проаналізував складні і суперечливі повноваження суб'єктів застосування фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства, особливо на сучасному етапі реформування органів митної служби.

Разом із тим висловлені зауваження і побажання в цілому не зменшують позитивної оцінки дисертаційного дослідження Бабенка Антона Юрійовича.

Загальний висновок

Дисертація Бабенка Антона Юрійовича «Фінансово-правова відповідальність за порушення митного законодавства», подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, є завершеним науковим дослідженням, що містить нові науково обґрунтовані результати в галузі юридичної науки і полягають в теоретико-практичному дослідженні інституту фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства.

Таким чином, дисертація Бабенка Антона Юрійовича «Фінансово-правова відповідальність за порушення митного законодавства», за своїм змістом, науковими результатами та новизною відповідає вимогам пунктів 9, 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор – Бабенко Антон Юрійович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

Доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри міжнародного права та
порівняльного правознавства
Київського міжнародного університету

 Л.І. Миськів

